

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav české literatury a komparatistiky

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Terezy Cibulkové

***Analýza a komparace ženských postav v románech Jamese Fenimora
Coopera a Louisy May Alcottové***

Diplomantka si stanovila za cíl komparovat ženské hrdinky v dílech dvou amerických autorů, resp. autora a autorky 19. století na pozadí dvou kontrastních literárních prostorů (les a domov či domácnost). V úvodu si rovněž klade otázku, zda tyto hrdinky odpovídají dobovému obrazu role ženy a ženství ve společnosti. Jistě je třeba ocenit, že si vybírá materiál na základě vlastního čtenářského zájmu (byť v tónu práce převažuje spíše střízlivost a věcnost nad čtenářskou fascinací či nadšením) a že se pokouší aktualizovat autory a texty, které nepatří zrovna k aktivnímu čtenářskému kánonu.

Práce je komponovaná jako tradiční akademická studie, která od obecného směřuje ke konkrétnímu a do sociokulturního kontextu vkládá dílčí analýzu. Převažují popisy a výklady kulturně historického kontextu, jež však vzhledem k volbě sekundární literatury (*Od puritanismu k postmodernismu* nebo *Dějiny států USA*) zůstávají spíše elementárním faktografickým výčtem a výkladem než hlubší sondou do americké mentality 19. století. Autorka spíše konstatuje, než problematizuje. Hlubší zamyšlení nad způsobem de/konstruování obrazu ženy coby určitého kulturního a genderového stereotypu chybí. Přitom se zde objeví řada potenciálních podnětů k inspirativním otázkám – na str. 13 se například zmiňuje braková a mravoučná literatura, která coby didaktická pomůcka verifikuje „kult pravého ženství“. Jak konkrétně fungují didaktické mechanismy oné verifikace? Podobně zkratkovitě a klišovitě se pracuje s literárně historickým kontextem. Na téže straně je Ibsenově Noře připsán atribut „průkopnického díla“. V čem spočívá toto průkopnictví a proč je jako „předvoj emancipace ženy“ zvolena právě Ibsenova Nora, a ne třeba romány Jane Austenové nebo poezie Emily Dickinsonové?

Za potenciálně velmi zajímavou část považuji komparaci toposu lesa a domova. Škoda, že i zde je autorka v zajetí studie Michala Peprníka *Topos lesa v americké literatuře*, citované a přejímané Peprníkovy charakteristiky pak autorku zbytečně brzdí ve vlastní, původní analýze a interpretaci. Namátkově tedy vybírám možné podněty, které s topologií amerického románu souvisejí a jež by mohly být jistým komparatistickým zpestřením. Co je podstatou westernových motivů americké lidové tvořivosti (str. 21)? Jak v americkém románu rezonuje koncept vznešené přírody ve srovnání s evropským romantismem? Je koncept „organického determinismu“ srovnatelný s deterministickými a naturalistickými přístupy v evropském románu? Jak se konstruuje obraz divocha a divoští? Má divoštství feminní rysy?

I v kapitolách, které se věnují přímo Cooperovým a Alcottové hrdinkám, převažuje výčet, výklad, pečlivý souhrn přímých i nepřímých charakteristik ženských postav. Na druhou stranu je ale potřeba ocenit, že si diplomatka všímá i velmi dílčích a detailních aspektů a její „ohledání“ ženských hrdinek je díky tomu velmi precizní. Genderový aspekt se však trochu vytrácí. Zdá se, že rozdíly v tom, jak ženskou hrdinku konstruuje spisovatel-muž a spisovatelka žena, vyplývají především z odlišností biografických (rodinné zázemí). V čem například spočívá „Cooperova noblesa a senzitivita, kterou převzal z ženského světa (str. 40)?“ Má na konstruování a recepci postavy vliv, zda literaturu považujeme primárně za „dětskou“, „dobrodružnou“, apod.?

Přestože práce Bc. Terezy Cibulkové nepřináší příliš původních a originálních analýz, přináší – jak je vidět z posudku – řadu podnětů. Rozhodně se jedná o text přehledný, logicky komponovaný, v němž jsou zvládnuty všechny formální náležitosti, jež má standardní akademická práce mít. Proto ji doporučuji k obhajobě a dle jejího průběhu hodnotit jako velmi dobrou či dobrou.

Mgr. Blanka Čínátlová, Ph.D.

13. června 2016